

FUNCTION OF LABOR MARKET OF GEORGIA IN THE POST-PANDEMIC PERIOD

Copyright © 2023 the Author/s
Peer review method: Double-Blind
Accepted: November 29, 2023
Published: December 20, 2023
Original scientific article
DOI suffix: 10.36962/NEC18042023-26

Mamuka Toria
PhD in Economics
Associated Professor at Caucasus International University
ORCID iD: <https://orcid.org/0009-0003-8378-3695>
E-mail: mamuka.toria@ciu.edu.ge

ABSTRACT

Pandemics, which has spread all over the world, had a great impact on several directions of socio-economic development of our country. It has also significantly influenced on the function of Georgian Labor market.

One of the most important problems in functioning of Georgian Labor Market is a disbalance between the working force requirements and supply.

The volume of supplied working force on the labor market mainly depends on the quantity of the population, able to work and the directions they change. In the last decades, there have been serious changes in the quantity of the employable population in Georgia, that affected on forming and function of the labor market of our country.

In this article we have discussed the impact of demographic and external migration processes developed in Georgia, on forming the volume of supplying the working force.

Currently, external migration processes development directions gained special topicality, which is characterized with the negative migration balance of native Georgian population. Moreover, recently birth rate indicator has decreased, that will cause decrease of the quantity of the category of people, who will be capable to perform active labor activities.

All the mentioned will itself effect on forming the working force on the labor market of the country and in general function of the entire Labor Market.

Key Words: Labor market, migration, migration balance, birth rate, death rate, national growth.

REFERENCES:

1. Mamuka TORIA, Nana ZAZADZE, Giorgi SAJAJIA, Tendencies of International Migration of Workforce in Georgia - pg. 51, OVIDIUS UNIVERSITY ANNALS ECONOMIC SCIENCES SERIES Volume XIX Issue 1, 2019 2. Mamuka Toria, Tamar Koblianidze, FORMATION PROCESS OF GEORGIAN LABOR MARKET, International Scientific Symposium, 4 – 8 July, 2017, CONFERENCE PROCEEDINGS, JURMALA LATVIA , ISSN	2500-9737, 2017 3. DEMOGRAPHIC SITUATION IN GEORGIA, STATISTICAL PUBLICATION, National Statistics Office of Georgia 2022 Tbilisi 4. Statistical Yearbook of Georgia: 2023 / National Statistics Office of Georgia. – Tbilisi, 2023. 5. Business sector in Georgia, STATISTICAL PUBLICATION, NATIONAL STATISTICS OFFICE OF GEORGIA, 2022

საქართველოს შრომის ბაზარის ფუნქციონირება პოსტპანდემიურ პერიოდში

მამუკა თორია

ეკონომიკის აკადემიური დოქტორი
კავკასიის საერთაშორისო უნივერსიტეტის ასოცირებული პროფესორი
ORCID iD: <https://orcid.org/0009-0003-8378-3695>
ელ.ფოსტა: mamuka.toria@ciu.edu.ge

აბსტრაქტი

მსოფლიოში განვითარებულმა პანდემიამ უდიდესი გავლენა იქონია ჩვენი ქვეყნის სოციალურ-ეკონომიკური განვითარების სხვადასხვა მიმართულებაზე. მან, ასევე მნიშვნელოვანი გავლენა იქონია საქართველოში შრომის ბაზრის ფუნქციონირებაზე.

საქართველოში შრომის ბაზრის ფუნქციონირების ერთ-ერთი უმნიშვნელოვანესი პრობლემა სამუშაო ძალაზე მოთხოვნასა და მიწოდებას შორის არსებული დისბალანსია.

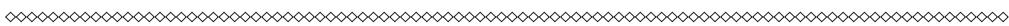
შრომის ბაზარზე სამუშაო ძალის მიწოდების სიდიდე მნიშვნელოვნადაა დამოკიდებული შრომისუნარიანი მოსახლეობის რიცხოვნებასა და მისი ცვლილებების მიმართულებებზე. ბოლო ათწლეულების განმავლობაში საქართველოში შრომისუნარიანი მოსახლეობის რიცხოვნობაში სერიოზული ცვლილებები მოხდა, რომელმაც არსებითი გავლენა იქონია ქვეყნის შრომის ბაზრის ფორმირებასა და ფუნქციონირებაზე.

სტატიაში განხილულია საქართველოში განვითარებული დემოგრაფიული და გარე მიგრაციული პროცესების გავლენა სამუშაო ძალის მიწოდების სიდიდის ფორმირებაზე.

მიმდინარე პერიოდში განსაკუთრებულ აქტუალობას იძენს გარე მიგრაციული პროცესების განვითარების მიმართულებები, რომელიც ქართული ეროვნების მოსახლეობის უარყოფითი მიგრაციული სალდოთი ხასიათდება. ასევე, ბოლო წლებში შობადობის მაჩვენებლის შემცირება, რაც უახლოეს მომავალში იმ კატეგორიის პირთა რიცხოვნობის შემცირება გამოიწვევს, ვინაც აქტიური შრომითი საქმიანობისათვის იქნება მოწოდებული.

ყოველივე ეს თავის გავლენას იქონიებს ქვეყნის შრომის ბაზარზე სამუშაო ძალის მიწოდების ფორმირებაზე და მთლიანად შრომის ბაზრის ფუნქციონირებაზე.

საკვანძო სიტყვები: შრომის ბაზარი, მიგრაცია, მიგრაციული სალდო, შობადობა, მოკვდაობა, ბუნებრივი მატება.

შესავალი

შრომის ბაზარი, როგორც საბაზრო ეკონომიკის ორგანული შემადგენელი ნაწილი, სწრაფად რეგირებს მთლიანად ეკონომიკაში მიმდინარე პროცესებზე. გამონაკლისი რა თქმა უნდა არც ბოლო წლებში განვითარებული პანდემია გახლდათ, რომელმაც ძლიერ ნეგატიური გავლენა იქონია საზოგადოებრივი ცხოვრების სხვადასხვა მხარეზე.

პანდემიის პირობებში მსოფლიოს სხვადასხვა ქვეყანაში დანესებულმა შეზღუდვებმა არსებითი გავლენა იქონია ქვეყნის სოციალურ-ეკონომიკური განვითარების სხვადასხვა მიმართულებებზე. ეკონომიკური საქმიანობის თითქმის ყველა სფეროზე პანდემიის გავლენა დამანგრეველი აღმოჩნდა. მან მნიშვნელოვანი გავლენა იქონია შრომის ბაზრის ფუნქციონირებაზე.

2023 წლის მე-3 კვარტლის მდგომარეობით სა-

ქართველოში დასაქმებულთა რეაოდენობამ მაქსიმალურ მაჩვენებელს წარმოადგენს. აღსანიშნავია, ის გარემოება, რომ ამ დროისათვის დაფიქსირებულია უმუშევართა მინიმალური რაოდენობა და შესაბამისად დაბალი უმუშევრობის დონე.

მიმაჩნია, რომ ქვეყნის სოციალურ-ეკონომიკურ მდგომარეობაზე შესამჩნევი დადებითი გავლენის მოსახდენად, აუცილებელია დასაქმების ზრდას არა ეპიზოდური, არამედ გრძელვადიანი ხასითი უნდა მიეცეს.

მიმდინარე პერიოდში განსაკუთრებულ აქტუალობას იძენს გარე მიგრაციული პროცესების განვითარების მიმართულებები. პანდემიის გავლენა ამ პროცესზე მნიშვნელოვანი იყო. ასე მაგალითად, მიუხედავად იმისა, რომ ბოლო 70 წლის მანძილზე, კერძოდ 1960-2021 წლებში, საქართველოში მიგრაციის სალდო ყოველ წელს უარყოფითი

იყო, გამონაკლისი გახლდათ 2020 წელი, რომელიც დიდი ალბათობით კოვიდით პანდემიით იყო განპირობებული, როცა გასაგები მიზეზების გამო მოსახლეობის გადაადგილება უცხოეთიკენ მკვეთრად შეზღუდული იყო, ხოლო უცხოეთში მყოფი ჩვენი ქვეყნის მოქალაქეები ცდილობდნენ სამშობლოში დაბრუნებას.

საქართველოში დადებითი მიგრაციული სალდო დაფიქსირდა 2022 წელსაც, რაც მთლიანად განპირობებული იყო არაქართული მოსახლეობის (რუსები, უკრაინელები, ბელორუსები) ქვეყანაში შემოდინებით, მაშინ როდესაც ქართული ეროვნების მოსახლეობა უარყოფითი მიგრაციული სალდოთი ხასიათდება.

საქართველოს შრომის ბაზარზე სამუშაო ძალის მიწოდების ფორმირებაზე დიდ გავლენას ახდენს მოსახლეობის ბუნებრივი მოძრაობის ტენდენციები. ამ მიმართულებით არსებული მდგომარეობა და არც მომავლის პროგნოზები სანუგეშო ნამდვილად არ არის.

ძირითადი ტექსტი

საქართველოში შრომის ბაზრის ფუნქციონირების ერთ-ერთი უმნიშვნელოვანესი პრობლემა სამუშაო ძალაზე მოთხოვნასა და მიწოდებას შორის არსებული დისბალანსია.

სამუშაო ძალაზე მოთხოვნასა და მიწოდებას შორის არსებულ რაოდენობრივ და თვისობრივ თანაფარდობაზე მრავალი ფაქტორი მოქმედებს, რომელთა შორის მნიშვნელოვანი ადგილი ეკონომიკურ და სოციალურ-დემოგრაფიულ ფაქტორებს უკავია.

წარმოდგენილ სტატიაში ჩვენ განვიხილავთ ამ პროცესის რაოდენობრივ ასპექტებს.

ცნობილია, რომ შრომის ბაზარზე სამუშაო ძალის მიწოდების სიდიდე მნიშვნელოვნადაა დამოკიდებული შრომისუნარიანი მოსახლეობის რიცხოვნებასა და მისი ცვლილებების მიმართულებებზე. ბოლო ათწლეულების განმავლობაში საქართველოში შრომისუნარიანი მოსახლეობის რიცხოვნობაში სერიოზული ცვლილებები მოხდა, რომელმაც არსებითი გავლენა იქონია ქვეყნის შრომის ბაზრის ფორმირებასა და ფუნქციონირებაზე.

აქედან გამომდინარე, მეტად აქტუალურია საქართველოში შრომის ბაზრის ფორმირების დემოგრაფიული ასპექტების კვლევა, რომელაც არა მარტო თეორიული, არამედ პრაქტიკული მნიშვნელობაც გააჩნია.

1990-იან წლებში საქართველოში განვითარე-

ბულმა დემოგრაფიულმა პროცესებმა და გარემიგრაციის ტენდენციებმა არსებითი გავლენა მოახდინეს შრომის ბაზარზე სამუშაო ძალის მიწოდების სიდიდეზე.

ცნობილია, რომ სამუშაო ძალის მიწოდების სიდიდეზე არსებით გავლენას ახდენს ქვეყნის შრომისუნარიანი მოსახლეობის როცხოვნობა, რაც თავის მხრივ დამოკიდებულია მთლიანად ქვეყნის მოსახლეობის დემოგრაფიული განვითარების ტენდენციებზე.

საქართველოში მოსახლეობის რიცხოვნობა 1990-2022 წლებში 5424,4 ათასიდან 3688,6 ათასამდე ანუ 31.8 %-ით შემცირდა. ეს განპირობებული იყო, როგორც მოსახლეობის ბუნებრივი, ასევე მიგრაციული მოძრაობის ტენდენციებით, მაგრამ ამ უკნასკნელის გავლენა განსაკუთრებული იყო.

შრომის ბაზარზე სამუშაო ძალის მიწოდების სიდიდეზე მნიშვნელოვან გავლენას ახდენს მოსახლეობის, განსაკუთრებით შრომითი ასაკის მოსახლეობის გარემიგრაცია.

მიუხედავად იმისა, რომ ბოლო 70 წლის მანძილზე, კერძოდ 1960-2021 წლებში საქართველოში მიგრაციის სალდო ყოველ წელს უარყოფითი იყო, გამონაკლისი გახლდათ 2020 წელი, რომელიც დიდი ალბათობით კოვიდით პანდემიით იყო განპირობებული, როცა გასაგები მიზეზების გამო მოსახლეობის გადაადგილება უცხოეთიკენ მკვეთრად შეზღუდული იყო, ხოლო უცხოეთში მყოფი ჩვენი ქვეყნის მოქალაქეები ცდილობდნენ სამშობლოში დაბრუნებას.

მიგრაციის უარყოფითი სალდოს განსაკუთრებით მაღალი მაჩვენებელი დაფიქსირდა 1992-2000 წლებში, როცა ამ მაჩვენებელმა 1213.8 ათასი კაცი შეადგინა. (დემოგრაფიული ვითარება საქართველოში, DEMOGRAPHIC SITUATION IN GEORGIA, 2021 სტატისტიკური პუბლიკაცია STATISTICAL PUBLICATION, თბილისი 2022 Tbilisi, გვ. 15).

2015-2022 წლებში მიგრაციული სალდო საქართველოში 2020 და 2022 წლების გარდა უარყოფითი იყო. 2021 წელს უარყოფითმა მიგრაციულმა სალდომ 25 966 კაცი შეადგინა (საქართველოს სტატისტიკის ეროვნული სამსახურის მონაცემები, <https://www.geostat.ge/ka/modules/categories/322/migratsia>).

აქრამდენიმე მნიშვნელოვან გარემოებაზე უნდა გავამახვილოთ ყურადღება. კერძოდ, 2020 წელს საქართველოში მიგრაციის დადებითი სალდოს გამომწვევ მიზეზად შეიძლება მივიჩნიოთ პანდემია, როდესაც ქვეყნიდან გასული ადამიანების დიდი

ნაწილი ჩასვლის ადგილებში გართულებული მდგომარეობიდან გამომდინარე ქვეყანაში ბრუნდებოდა, რაც შეეხება 2022 წელს, დადებითი მიგრაციული სალდო განპირობებული იყო რუსეთ-უკრაინის ომით, რასაც ადასტურებს სტატისტიკური მონაცემებიც. კერძოდ, 2022 წელს იმიგრირებულ (ქვეყანაში შემოსული) მოსახლეობის ეროვნული შემადგენლობის ანალიზიდან ჩანს, რომ იმიგრირებულ მოსახლეობას შორის სჭარბობენ რუსეთის მოქალაქეები. საკმაოდ მაღალია იმიგრირებული უკრაინელებისა და ბელორუსების რაოდენობაც. მაშინ, როდესაც საქართველოდან ემიგრირებულ (ქვეყნიდან გასულ) მოსახლეობაში სჭარბობენ საქართველოს მოქალაქეები. უფრო მეტიც, თუ ეროვნული ნიშნის მიხედვით დავკონკრეტდებით, ქართველებში მიგრაციული სალდო უარყოფითია, მაშინ როდესაც არაქართული მოსახლეობის მიხედვით (რუსები, უკრაინელები, ბელორუსები) - დადებითი. სხვა სიტყვებით, რომ ვთქვათ, 2022 წელს საქართველოში მიგრაციის დადებითი სალდო მიღწეული იქნა უცხო ქვეყნების მოქალაქეების ხარჯზე.

ვფიქრობ, რომ აღნიშნული ფაქტორის გავლენა საქართველოს შრომის ბაზარზე, სამუშაო ძალის მიწოდების მოცულობაზე გავლენის მოხდენის თვალსაზრისით, დროებითი ხასიათის მატარებელია, რადგან მოსალოდნელია აღნიშნული კატეგორიის მოსახლეობის უკუ გადინება ანუ ისტორიულ სამშობლოში დაბრუნება პოლიტიკური სიტუაციის სტაბილურობის შემდეგ.

ცხადია, რომ მოსახლეობის დემოგრაფიული და მიგრაციული განვითარების ტენდენციები გავლენას ახდენენ არა მარტო მოსახლეობის ასაკობრივი სტრუქტურისა და ადამიანური რესურსების ფორმირებაზე, არამედ შრომის ბაზარზე სამუშაო ძალის მიწოდების სიდიდის ჩამოყალიბებაზეც. სწორედ ამიტომ, კვლევის მიზნებიდან გამომდინარე, ჩვენთვის მნიშვნელოვანია დემოგრაფიული და მიგრაციული პროცესების ტენდენციების კვლე-

ვა. ამასთან, უნდა შევნიშნოთ, რომ ამ პროცესებს მრავალმხრივი სოციალურ-ეკონომიკური შედეგები გააჩნიათ და მათი ერთი სტატიის ფარგლებში განხილვა შეუძლებელია.

ბოლო პერიოდში, სტატისტიკის ეროვნული სამსახური მონაცემების თანახმად გარკვეულწილად გაუმჯობესებულია შრომის ბაზრის ფუნქციონირებისათვის დამახასიათებელი ცალკეული მაჩვენებლები (იხ. ცხრილი 1).

მონაცემებიდან ჩანს, რომ 2010-2022 წლებში საქართველოში უმუშევრების რაოდენობა 49 ათასი კაცით ანუ 15.4 %-ით შემცირდა, ხოლო 2023 წლის მე-3 კვარტლის მონაცემებით საქართველოში უმუშევრობის ყველაზე დაბალ მაჩვენებელი დაფიქსირდა, რაც მისასალმებელია. თუმცა, ეს გარემოება სოციალურ-ეკონომიკური განვითარების სხვა მაჩვენებლებთან კავშირში განხილული. კერძოდ, უმუშევრობის მაჩვენებლების შემცირება აუცილებელია განვიხილოთ მოსახლეობის დასაქმების მიმართულებებთან კავშირში. ლოგიკურად, სხვა თანაბარ პირობებში უმუშევრობის შემცირება უნდა იყოს გამოწვეული დასაქმების ზრდით. 2010-2022 წლებში დასაქმების მაჩვენებელი 344.4 ათასი კაცით ანუ 21.2%-ით შემცირდა. დასაქმების მაჩვენებელი 2022 წელს შემცირებულია 2018 წელთან ანუ პანდემიის დაწყებამდე პერიოდთან შედარებითაც (12.5 ათასი კაცი). თუმცა, მდგომარეობა ამ მხრივად მკვეთრად გამოსწორდა 2023 წელს.

დასაქმებულთა და უმუშევართა რაოდენობის მსგავსმა ცვლილებამ 2010-2022 წლებში, საქართველოში გამოიწვია სამუშაო ძალის საერთო რაოდენობაში დასაქმებულთა ხვედრითი წილის შემცირება 83.8-დან 82.7 %-მდე. ამასთან, მნიშვნელოვნადაა შეცვლილი დასაქმებულთა სტრუქტურა დაქირავებით დასაქმებულებისა და თვითდასაქმებულების მიხედვით. ასე მაგალითად, საქართველოში 2010 წელს დასაქმებულთა საერთო რაოდენობაში თვითდასაქმებულების წილი შეადგენდა 61.8

ცხრილი 1. დასაქმებისა და უმუშევრობის მაჩვენებლები საქართველოში

	2010	2012	2015	2018	2022	2023 III კვარტალი
სამუშაო ძალა, ათასი კაცი	1944.9	2029.1	1675.6	1605.2	1551.6	1618.5
დასაქმებული, ათასი კაცი	1628.1	1724.0	1255.0	1296.2	1283.7	1366.3
უმუშევარი, ათასი კაცი	316.9	305.1	367.2	309.0	267.9	252.2
უმუშევრობის დონე, %	16.3	15.0	21.9	19.2	17.3	15.6

წყარო: გაანგარიშებულია საქართველოს სტატისტიკის ეროვნული სამსახურის მონაცემების საფუძველზე.

ცხრილი 2. შობადობის, მოკვდაობისა და ბუნებრივი მატების მაჩვენებლები საქართველოში

	1990	1995	2000	2005	2010	2015	2020	2022
დაიბადა, ათასი	92.8	56.3	48.8	46.5	62.6	59.2	46.5	42.3
გარდაიცვალა, ათასი	50.7	49.1	47.4	43.0	47.9	49.1	50.5	49.1
ბუნებრივი მატება, კლება (-), ათასი	42.1	7.2	1.4	3.5	14.7	10.1	-4.0	-6.8
მოსახლეობის 1000 კაცზე								
შობადობა	17.1	11.9	11.0	10.7	14.1	15.9	12.5	11.4
მოკვდაობა	9.9	10.4	10.7	9.9	10.7	13.2	13.6	13.2
ბუნებრივი მატება, კლება (-)	7.7	1.5	0.3	0.8	3.3	2.7	- 1.1	- 1.8

წყარო: გაანგარიშებულია საქართველოს სტატისტიკის ეროვნული სამსახურის მონაცემების საფუძველზე.

%-ს, ხოლო 2022 წელს კი - 31.8 %-ს. რაც შეეხება თვითდასაქმებულთა საერთო რაოდენობას, იგი საკვლევ პერიოდში 2.4-ჯერ შემცირდა, რასაც დადებით მოვლენად რათქმა უნდა ვერ ჩავთვლით.

დასაქმებულთა რაოდენობის ზრდა აქვს ადგილი 2023 წლის მონაცემების მიხედვით. მაგალითად, 2023 წლის მე-3 კვარტლის მდგომარეობით საქართველოში დასაქმებულთა რაოდენობამ 1366.3 ათასი კაცი შეადგინა, რაც ბოლო წლებში დაფიქსირებულ მაქსიმალურ მაჩვენებელს წარმოადგენს. აღსანიშნავია, ის გარემოება, რომ ამ დროისათვის დაფიქსირებულია უმუშევართა მინიმალური რაოდენობა და შესაბამისად დაბალი უმუშევრობის დონე (<https://www.geostat.ge/ka/modules/categories/683/dasakmeba-umushviroba>).

მიმაჩნია, რომ ქვეყნის სოციალურ-ეკონომიკური მდგომარეობაზე შესამჩნევი დადებითი გავლენის მოსახდენად, აუცილებელია დასაქმების ზრდას არა ეპიზოდური, არამედ გრძელვადიანი ხასითი უნდა მიეცეს.

საქართველოს შრომის ბაზარზე სამუშაო ძალის მიწოდების ფორმირებაზე დიდ გავლენას ახდენს მოსახლეობის ბუნებრივი მოძრაობის ტენდენციები. ამ მიმართულებით არსებული მდგომარეობა და არც მომავლის პროგნოზები სანუგეშო ნამდვილად არ არის (იხ. ცხრილი 2).

არსებული, ოფიციალური სტატისტიკური მონაცემები გვიჩვენებს, რომ საქართველოში 1990-2022 წლებში, დაბადებულთა რაოდენობა თითქმის 2.2-ჯერ შემცირდა. გარდაცვალების მაჩვენებელი თითქმის სტაბილურია და 50.1-დან 49.1 ათას კაცამ-

დე მერყეობს. განსაკუთრებით საგანგაშო მდგომარეობა შეიქმნა 2020 წლიდან, როცა მოსახლეობა ბუნებრივ კლებას განიცდის. სხვა სიტყვებით, რომ ვთქვათ გარდაცვლილთა რაოდენობა აღემატება დაბადებულთა რაოდენობას.

თავისთავად ჩამოყალიბებული დემოგრაფიული სიტუაცია უკიდურესად ნეგატიურია და მთელი რიგი სოციალურ-ეკონომიკური და სხვა ფაქტორებითაა განპირობებული, რომელსაც მომავალში, ასევე მეტად არასასურველ შედეგებს გამოიწვევს, მაგრამ წარმოდგენილი სტატიის მიზანს არ წარმოადგენს ამ ფაქტორების ანალიზი და მისი მოსალოდნელი შედეგების ანალიზი.

ჩვენს მიზანს წარმოადგენს ვაჩვენოთ რა გავლენას მოახდენს არსებული დემოგრაფიული განვითარების ტენდენციები საქართველოს შრომის ბაზარზე სამუშაო ძალის მიწოდების მასშტაბებზე და რა შედეგები შეიძლება მან გამოიწვიოს.

შობადობის მაჩვენებელი სამუშაო ძალის მიწოდების სიდიდეზე გავლენას ახდენს მოსახლეობის შრომით ასაკში შესვლის ანუ 16 წლის ასაკის შემდგომ პერიოდში. ამ თვალსაზრისით დიდი მნიშვნელობა გააჩნია მოსახლეობის რაოდენობის ანალიზს ცალკეული ასაკობრივი ჯგუფების მიხედვით (იხ. ცხრილი 3).

მონაცემებიდან ჩანს, რომ 1995-2023 წლებში საქართველოს მოსახლეობა მუდმივ კლებას განიცდის. საყურადღებოა ის გარემოება, რომ საქართველოში 15-64 წლის ასაკობრივი ჯგუფის მოსახლეობა 13.4 %-ით შემცირდა. ამ ასაკობრივი ჯგუფის მოსახლეობის რაოდენობის ცვლილება მნიშვნელოვანია

ცხრილი 3. მოსახლეობის რიცხოვნობა ცალკეული ასაკობრივი ჯგუფების მიხედვით
1 იანვრის მდგომარეობით საქართველოში

	1995	2000	2005	2010	2015	2020	2023
მოსახლეობა სულ მ.შ	4 742.3	4 116.8	3 917.0	3 799.8	3 721.9	3 716.9	3 688.6
0-14 წლის	1 076.2	864.8	751.8	685.1	702.8	759.0	772.3
15-64 წლის	2 843.7	2 727.2	2 601.2	2 574.0	2 887.8	2 396.1	2 462.9
65 + წლის	513.5	524.7	564.0	540.8	531.3	561.7	581.1

წყარო: გაანგარიშებულია საქართველოს სტატისტიკის ეროვნული სამსახურის მონაცემების საფუძველზე.

იმდენად, რამდენაც იგი წარმოადგენს შრომის ბაზარზე სამუშაო ძალის მინოდების სიდიდის ფორმირების ძირითად წყაროს. არსებული მდგომარეობა იმაზე მეტყველებს, რომ იმ ადამიანების რაოდენობა, რომლებიც მონოდებულნი არიან აქტიური შრომითი საქმიანობისაკენ მუდმივად მცირდება, ხოლო იმ პირთა რაოდენობა, რომლებიც 65 წლისა და უფროსი ასაკის ჯგუფს ანუ საპენსიო ასაკს მიეკუთვნება - იზრდება. კერძოდ, საკვლევ პერიოდში 65 წლისა უფროსი ასაკის პირთა რაოდენობა 13.2 %-ით გაიზარდა.

საკვლევ პერიოდში განსაკუთრებით მაღალია კლების მაჩვენებელი 14 წლამდე ასაკის მოსახლეობაში - 28.2%, რაზეც ცხადია შობადობის ზემოთ განხილულმა ტენდენციებმა იქონია გავლენა. ეს გავლენა კიდევ უფრო შესამჩვევე იქნება მომავალში, შობადობის არსებული ტენდენციების გათვალისწინებით. ეს კი თავის მხრივ შეამცირებს შრომით ასაკში შემავალ პირთა რაოდენობას, რომელიც სამუშაო ძალის მინოდების სიდიდეს ასევე შეამცირებს.

ამგვარად, ბოლო წლებში საქართველოში განვითარებული დემოგრაფიული და მიგრაციული პროცესების გავლენით შრომითი ასაკის მოსახლეობის რაოდენობა თანდათანობით მცირდება, რაც შრომის ბაზარზე სამუშაო ძალის მინოდების სიდიდეს ამცირებს. ინვესსიური შრომითი ასაკის მოსახლეობის გადინებას უცხოეთში, ქვეყნის მოსახლეობის ასაკობრივი სტრუქტურის ცვლილებას, მის დემოგრაფიულ დაბერებას.

დასკვნა

საქართველოში შრომის ბაზრის ფუნქციონირების პროცესში ერთ-ერთ უმნიშვნელოვანეს გამოწვევად რჩება სამუშაო ძალაზე მოთხოვნასა და მინოდებას შორის არსებული დისბალანსი.

კვლევის შედეგად დადგინდა, რომ ბოლო წლებში ქვეყანაში განვითარებული დემოგრაფიული და მიგრაციული პროცესები ამცირებენ შრომის ბაზარზე სამუშაო ძალის მინოდების სიდიდეს.

შრომის ბაზარზე სამუშაო ძალის მინოდების სიდიდეზე მნიშვნელოვან გავლენას ახდენს მოსახლეობის, განსაკუთრებით შრომითი ასაკის მოსახლეობის გარე მიგრაცია.

ბოლო ატნეულების მანძილზე, საქართველოში მიგრაციის სალდო ყოველ წელს უარყოფითი იყო, გამონაკლისი გახლდათ 2020 წელი, რომელიც დიდი ალბათობით კოვიდით პანდემიით იყო განპირობებული, როცა გასაგები მიზეზების გამო მოსახლეობის გადაადგილება უცხოეთისკენ მკვეთრად შეზღუდული იყო, ხოლო უცხოეთში მყოფი ჩვენი ქვეყნის მოქალაქეები ცდილობდნენ სამშობლოში დაბრუნებას.

საქართველოში დადებითი მიგრაციული სალდო დაფიქსირდა 2022 წელსაც, რაც მთლიანად განპირობებული იყო არაქართული მოსახლეობის (რუსები, უკრაინელები, ბელორუსები) ქვეყანაში შემოდინებით, მაშინ როდესაც ქართული ეროვნების მოსახლეობა უარყოფითი მიგრაციული სალდოთი ხასიათდება. ვფიქრობ, რომ აღნიშნული ფაქტორის გავლენა საქართველოს შრომის ბაზარზე, სამუშაო ძალის მინოდების მოცულობაზე გავლენის მოხდენის თვალსაზრისით, დროებითი ხასიათის მატარებელია, რადგან მოსალოდნელია აღნიშნული კატეგორიის მოსახლეობის უკუგადინება ანუ ისტორიულ სამშობლოში დაბრუნება პოლიტიკური სიტუაციის სტაბილურობის შემდეგ.

საქართველოს შრომის ბაზარზე სამუშაო ძალის მინოდების ფორმირებაზე დიდ გავლენას ახდენს მოსახლეობის ბუნებრივი მოძრაობის ტენდენციები. ამ მიმართულებით არსებული მდგომარეობა

THE NEW ECONOMIST / ახალი ეკონომისტი

და არც მომავლის პროგნოზები სანუგეშო ნამდვილად არ არის. მცირდება 15-64 წლის ასაკობრივი ჯგუფის მოსახლეობა. ეს მნიშვნელოვანია იმდენად, რამდენაც ისინი წარმოადგენენ შრომის ბაზარზე სამუშაო ძალის მიწოდების სიდიდის ფორმირების ძირითად წყაროს. კლებულობს ასევე მოზარდების რაოდენობა, რომელიც უახლოეს მომავალში თავის მხრივ შეამცირებს შრომით ასაკში შემავალ პირთა რაოდენობას, რომელიც სამუშაო ძალის მიწოდების სიდიდეზე ასევე უარყოფითად იმოქმედებს.

დემოგრაფიული და მიგრაციული პროცესების გავლენით შრომითი ასაკის მოსახლეობის რაოდენობა თანდათანობით მცირდება, რაც შრომის ბაზარზე სამუშაო ძალის მიწოდების სიდიდეს ამცირებს. არსებული მდგომარეობა იმაზე მეტყველებს,

რომ იმ ადამიანების რაოდენობა, რომლებიც მონოდებულნი არიან აქტიური შრომითი საქმიანობისაკენ მუდმივად მცირდება.

მსოფლიოში განვითარებულმა პანდემიურმა პროცესებმა უარყოფითი გავლენა იქონია საქართველოში მოსახლეობის დასაქმებისა და უმუშევრობის მდგომარეობაზე. თუმცა, 2023 წლის მდგომარეობით სიტუაცია მნიშვნელოვნად შეიცვალა პოზიტიური მიმართულებით. კერძოდ, დასაქმების მაჩვენებელმა ბოლო წლების მაქსიმუმს მიაღწია. ამასთან, მიმაჩნია, რომ ქვეყნის სოციალურ-ეკონომიკურ მდგომარეობაზე შესამჩნევი დადებითი გავლენის მოსახდენად, აუცილებელია დასაქმების ზრდას არა ეპიზოდური, არამედ გრძელვადიანი ხასიითი მიეცეს.